

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра спеціальних юридичних дисциплін

07-01-11

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять
та самостійної роботи**

з навчальної дисципліни

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОЧИНСТВА
В УКРАЇНІ»**

*для студентів спеціальності 8.03040101 «Правознавство»
денної форми навчання*

Затверджено методичною комісією
спеціальності 8.03040101
«Правознавство»
10 березня 2015р.
протокол № 1

Рівне – 2015

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми судочинства в Україні» для студентів спеціальності 8.03040101 «Правознавство» денної форми навчання / Цимбалюк В.І., Циганюк М.В. – Рівне: НУВГП, 2015. – 13 с.

Упорядник: *Цимбалюк Валерій Іванович к.ю.н., професор кафедри спеціальних юридичних дисциплін, Циганюк Марія Володимирівна асистент кафедри конституційного права та галузевих дисциплін*

Відповідальний за випуск: *Кафарський В. І., доктор юридичних наук, зав. кафедри спеціальних юридичних дисциплін*

Зміст

Передмова.....	3
1. Опис навчальної дисципліни та її структура.....	4
1.1. Опис навчальної дисципліни.....	4
1.2. Тематика практичних занять.....	5
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики.....	6
1.4. Критерії та шкала оцінювання.....	6
2. Плани практичних занять.....	7
3. Самостійна робота студента.....	29
4. Рекомендована література.....	34

© Цимбалюк І.В., Циганюк М.В., 2015

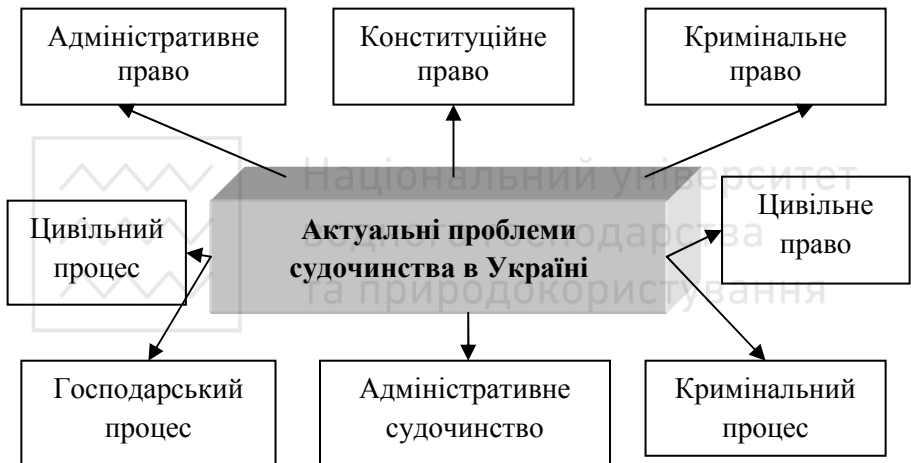
© НУВГП, 2015

Передмова Шановні студенти!

Ви приступаєте до вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми судочинства в Україні». Пропоновані методичні вказівки допоможуть вам зорієнтуватись при підготовці до практичних занять, організувати самостійну роботу.

Взаємозв'язки навчальної дисципліни «Актуальні проблеми судочинства в Україні» з іншими дисциплінами робочого плану, які передують її вивченню та які спираються на її вивчення, представлені наступною схемою.

Мета навчальної дисципліни «Актуальні проблеми судочинства в Україні» є ознайомлення студентів із сучасними проблемами забезпечення права на справедливий суд в Україні, організації і функціонування судової системи України, можливими перспективами розвитку судоустрою і статусу суддів.

Одним із **завдань** цієї дисципліни є вироблення у студентів вміння орієнтуватися у сучасних проблемах правосуддя, навичок аналізу проблем судоустрою і статусу суддів, їхніх причин та пошуку варіантів їх вирішення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент

повинен:

знати:

- законодавство України щодо діяльності судів;
- порядок судового оскарження дій та рішень суб'єктів владних повноважень;
- процесуальне забезпечення розгляду адміністративних справ.

вміти:

- вірно тлумачити та застосовувати норми чинного законодавства, що встановлюють засади функціонування судової влади в Україні;
- використовувати у практичній діяльності норми законів України та міжнародних угод, які регламентують вказану діяльність;
- вільно орієнтуватися в системі чинного законодавства, що регулює здійснення правосуддя в Україні, у тому числі на підставі міжнародно-правових норм;
- застосовувати сучасні методи дослідження й аналізу обов'язкових елементів та етапів судочинства і правосуддя;

1. Опис навчальної дисципліни та її структура

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3.5	Галузь знань 0304 «Право»	Нормативна за вибором
Модулів – 2		Рік підготовки - 5 курс
Змістових модулів – 2		Семестр – 9

Індивідуальне науково-дослідне завдання	Спеціальність 8.03040101 «Правознавство» магістр	Лекції – 26 год.
Загальна кількість годин – 126		Практичні - 16 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4		Лабораторні - -год.
		Самостійна робота – 84 год.
		Індивідуальні - - год
	Вид контролю – залік	

1.2. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть год.
1.	Тема 1. Право на справедливий суд, проблеми його забезпечення	2
2.	Тема 2. Основи судової реформи в Україні	2
3.	Тема 3. Проблеми розвитку судової системи	2
4.	Тема 4. Проблеми розвитку статусу суддів	2
5.	Тема 5. Проблеми реалізації загальних принципів правосуддя	4
6.	Тема 6. Проблеми визначення судової юрисдикції	2
7.	Тема 7. Органи суддівського самоврядування	2
Всього		16

1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- оцінювання роботи студента на лекціях;
- усного опитування на практичних заняттях, оцінки розв'язання ситуаційних завдань та участі у обговоренні проблемних питань;
- виконання поточних контрольних робіт за темами змістових модулів

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного контролю з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми судочинства в Україні» є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставленні питання (чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних занять;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів. Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру ;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. Шкала оцінювання національна

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Зараховано
82-89 балів	
74-81 балів	
64-73 балів	
60-63 балів	
35-59 балів	Незараховано
1-34 балів	

ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Право на справедливий суд, проблеми його забезпечення

План заняття

1. Право на справедливий суд: його складові.
2. Право на справедливий суд у практиці Європейського суду з прав людини.
3. Конституційні проблеми забезпечення права на справедливий суд.
4. Проблеми законодавчого та організаційного забезпечення права на справедливий суд.

Рекомендована література: 2, 14, 16, 18

Тема 2. Основи судової реформи в Україні

План заняття

1. Передумови судової реформи в Україні.
2. Етапи судової реформи.

3. Завдання сучасного етапу судової реформи, ключові документи.

4. Судові реформи у європейських країнах та на теренах пострадянського простору.

Рекомендована література: 1, 5, 7, 9, 10

Тема 3. Проблеми розвитку судової системи

План заняття

1. Принципи побудови системи судів.

2. Проблеми побудови системи судів за спеціалізацією.

3. Проблеми територіальної організації системи судів загальної юрисдикції.

4. Проблема призначення суддів на адміністративні посади в судах.

5. Проблеми організації органів, які відповідають за добір суддів.

6. Проблеми та можливі перспективи організації дисциплінарних органів.

7. Проблеми реалізації права судді на суддівське самоврядування.

8. Проблеми організації Вищої ради юстиції.

9. Проблеми забезпечення судів та інших установ судової системи. Дискусійні аспекти статусу державної судової адміністрації.

Рекомендована література: 5, 8, 9, 12

Тема 4. Проблеми розвитку статусу суддів

План заняття

1. Добір і кар'єра суддів: вибори чи призначення. Підготовка суддів.

2. Імунітети і відповідальність суддів.

3. Порушення гарантій незалежності суддів. Феномен корупції в судах і заходи щодо її подолання.

4. Форми участі народу у судочинстві (народні засідателі, присяжні, мирові судді).

Рекомендована література: 1, 7, 11, 16

Тема 5. Проблеми реалізації загальних принципів правосуддя

План заняття

1. Верховенство права і законність.
2. Гласність і відкритість
3. Диспозитивність. Примирення і медіація.
4. Рівність і змагальність. Право на правову допомогу.
5. Розумні строки розгляду справ.
6. Забезпечення права на оскарження і перегляд судових рішень.
7. Обов'язковість судових рішень. Проблема судового прецеденту.
8. Принцип державної мови судочинства.

Рекомендована література: 4, 6, 10, 15

Тема 6. Проблеми визначення судової юрисдикції

План заняття

1. Проблеми розмежування конституційної та адміністративної юрисдикцій.
2. Проблеми розмежування цивільної і господарської юрисдикцій.
3. Проблеми відмежування адміністративної юрисдикції від цивільної та господарської юрисдикцій.
4. Кримінальна юрисдикція та суміжні з іншими юрисдикціями питання.

Рекомендована література: 5, 10, 12, 17

Тема 7. Органи суддівського самоврядування

План заняття

1. Засади, завдання та організаційні форми суддівського самоврядування.
2. Збори суддів.
3. Конференції суддів. Порядок скликання, проведення, повноваження.
4. Ради суддів.
5. Вищі органи суддівського самоврядування. З'їзд суддів України. Рада суддів України.

Рекомендована література: 5, 7, 10, 14, 13

3. Самостійна робота студентів

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни “Актуальні проблеми медіації” та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи студентів є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних (семінарських) занять, виконання завдань по темах практичних занять;
- підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;
- робота в інформаційних мережах;
- вибір теми та написання доповідей.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування, обговорення та захисту доповідей, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності студентів у сесію.

Перелік тем доповідей:

1. Проблеми забезпечення доступності та прозорості правосуддя.
2. Огляд попередніх етапів судової реформи: досягнення і невдачі.
3. Сучасний етап судової реформи: найбільш суперечливі питання.
4. Подальші заходи щодо реформування системи правосуддя в Україні: моє бачення.
5. Огляд сучасних судових реформ у європейських країнах.
6. Спеціалізація судів і суддів: позитиви і негативи.
7. Військові суди, ювенальні суди, сімейні та інші спеціалізовані суди: чи доцільне їх створення в Україні?
8. Суддівське самоврядування: реальне чи ілюзорне?
9. Національна школа суддів України та її роль у підготовці кадрів для судової системи: проблемні аспекти
10. Місце державної судової адміністрації у системі органів державної влади: дискусійні аспекти
11. Кваліфікаційні вимоги до суддів: чи потрібно підвищувати?

12. Несумісність посади судді з іншими видами діяльності: основні проблеми.

13. Суд присяжних і народні засідателі: чи потрібне в Україні поєднання цих інститутів?

14. Корупція в судах: як мінімізувати?

15. Мірові судді: зарубіжний досвід і можливості щодо його запозичення в Україні

16. Напрямки вдосконалення механізмів відповідальності суддів.

17. Верховенство права у рішеннях Європейського суду з прав людини, значення для національної судової практики.

18. Проблеми реалізації принципів гласності і відкритості

19. Проблеми запровадження медіації в Україні.

20. Судовий прецедент: чи є і чи потрібен він в Україні?

21. Проблеми законодавчого та організаційного забезпечення розумних строків у судовій практиці.

22. Проблеми інституту оскарження і перегляду судових рішень у процесуальному праві України.

23. Моделі гарантованої правової допомоги у світі. Проблеми запровадження системи безоплатної правової допомоги в Україні.

24. Цивільна і господарська юрисдикції: чи є підстави для об'єднання?

25. Визначення юрисдикції для вирішення земельних спорів: проблемні аспекти.

26. Спори щодо інтелектуальної власності: проблеми визначення юрисдикції.

27. Корпоративні і пов'язані спори: проблеми визначення юрисдикції.

28. Кримінальна юрисдикція: проблеми співвідношення з іншими юрисдикціями.

4. Рекомендована література

Базова

1. Адміністративна юстиція в Україні: навч. посіб. / Г.О. Пономаренко, А.Т. Комзюк, Р.С. Мельник, В.М. Бевзенко. – К.: Прецедент, 2009. – 198с.

2. Амджалін Л., Гончарук О., Кравченко О. Судова система та суди в Україні в оцінках громадськості (комплексне соціологічне

дослідження). – К.: Прецедент, 2005. – 234 с.

3. Куйбіда Р.О., Банчук О.А. Судова реформа та законодавство про правосуддя // Розвиток публічного права в Україні (доповідь за 2003-2004 роки) / За заг. ред. І.Б. Коліушка, Н.В. Александрової. – К.: Лікей, 2005. – 448 с.

4. Куйбіда Р.О., Банчук О.А., Руда Т.В., Український Д.Я. Судова реформа та законодавство про правосуддя // Розвиток публічного права в Україні (доповідь за 2005-2006 роки) / За заг. ред. Н. В. Александрової, І. Б. Коліушка. – К.: Вид. Конус-Ю, 2007. – С. 289-448 (заг. к-сть сторінок – 496 с.).

5. Матеріали науково-практичної конференції "Питання удосконалення судової системи України", 1-2 лютого 2007 року, Харків / АПН України; Національна юридична академія ім. Ярослава Мудрого; Проект "Україна: верховенство права" / Ю.В. Баулін (голов.ред.). — Х.: Кроссрууд, 2007. — 148 с.

6. Молдован В.В. Судова риторика: теорія і практика. – К.: Юрінком Інтер, 2010. – 496с.

7. Моніторинг незалежності суддів в Україні. 2008 рік / За заг. ред. А.Алексєєва. - К. : Поліграф - Експрес , 2008. - 104 с. (доступно в Інтернеті за адресою: <http://judges.org.ua/article/Mon2008.pdf>).

8. Моніторинг незалежності суддів в Україні. 2007 рік / За заг. ред. А.Алексєєва. - К., 2007. - 96 с. (доступно в Інтернеті за адресою: <http://judges.org.ua/article/Mon.pdf>).

9. Овчаренко О.М. Доступність правосуддя та гарантії його реалізації: Монографія. – Х.: Прав, 2008. – 304 с.

10. Полянський Н.Н., Строгович М.С., Савицький В.М., Мельников А.А. Проблемы судебного права. - М.: Издательство «Наука», 1983. – 223 с.

11. Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. / Академія правових наук України / В.Я. Тацій (голова редкол. вид.). - Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення. — Х.: Право, 2008. — 574 с.

12. Стефанюк В. Судова система України та судова реформа. - К.: Юрінком Інтер, 2001. – 176 с.

13. Судова реформа в Україні: проблеми і перспективи: Матеріали наук.-практ. конф., 18-19 квітня 2002 р., м. Харків / Редкол.: Сташис В.В. (голов.ред.) та ін. – К.; Х.: Юрінком Інтер, 2002. – 288 с.

14. Судові та правоохоронні органи України: посібник / О.Ф. Бантишев, С.А. Кузьмін, К.В. Колосова. – 2-ге вид., доповн. та переробл. – К.: Вид. Паливода А.В., 2010. – 223с.

15. Судово-правова реформа в Україні: проблеми і перспективи: Матеріали Міжнародної наук.-практ. конф., присв'яч. 200-річчю Крайового суду Буковини, 26-28 травня 2004 р. – Чернівці, 2004. – 328 с.

16. Судоустрій України. Підручник / За редакцією С.В. Ківалова. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 384 с.

17. Шишкін В.І. Судові системи країн світу (у 3-ох кн.). - К.: Юрінком Інтер, 2001. – Кн. 1. – 320 с.

18. Шишкін В. Концепція судової реформи (Концепція та додаткові матеріали). - К.: Українська Правнича Фундація, 1994. – 42 с.

Додаткова

1. Банчук О.А., Куйбіда Р.О. Вимоги статті 6 Конвенції про захист прав та основних свобод до процедури здійснення судочинства. – К.: ІКЦ «Леста», 2005. – 116 с.

2. Волошина В.К. Судовий контроль як специфічний принцип досудового провадження // Актуальні проблеми держави і права. – 2009. – Випуск 47. – С.220-224.

3. Горлов А.Ф., Королюк В.О., Лавренюк С.І., Шевчук Ю.В. Еволюція влади. — 2-ге вид., доп. — К. : Київська правда, 2008. — 543с.

4. Захарова О. Проблеми реформування судочинства в Україні (нотатки з міжнародної наукової конференції) // Право України. – 2010. - №8. – С.215-217.

5. Кривенко В.В. Суддівське самоврядування як елемент управління судовою системою України. - Вісник Верховного Суду України. - 2005. - №4. – С. 2-6.

6. Куйбіда Р.О. Спеціалізація, територіальність та інстанційність в організації системи судів України // Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2005. - №9. – С. 82-91.

7. Білоусенко В., Пилипчук П. Суд присяжних: яким йому бути? // Вісник Верховного Суду України. - 1998. - №2. – С. 14.

8. Бринцев В. Нормативне і організаційне забезпечення участі представників народу у здійсненні правосуддя // Право України. — 2004. - №5. – С. 28-32